

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

68. заседание

Четвъртъкъ, 9 мартъ 1939 г.

Открито въ 16 ч. 8 м.

Председателствували: председателятъ Стойчо Мошановъ и подпредседателятъ Георги Марковъ и Димитъръ Пешевъ
Секретари: Методи Янчулевъ и Стефанъ Стателовъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		гарантира сдѣлката по прехвърлянето върху дружество „Тракийска захаръ“ ипотечното вземане на Франко-българска банка спрямо безименното дружество за захаръ въ с. Каялий;	
Отпуски	1875	г) относно продажбата на захарната фабрика въ с. Каялий-Камецо.	
Питане	1875	Говорили: запитвачъ М. Донсузовъ	1876
Запитване		М-ръ Д. Божиловъ	1877
Законопроектъ	1875	3. Отъ сѣщия министъръ на питанията:	
Писмено съобщение отъ министъръ-председателя, че съгласно чл. 92 отъ конституцията, се въздържа да даде отговоръ на запитването на народния представител Г. Василевъ по външната политика	1876	а) относно необходимостта отъ кредитиране на спестовно-строителнитъ дружества;	
Отговоръ на питания.		б) относно спестовно-строителнитъ кооперации въ страната.	
1. Отъ министра на финанситъ на питане относно съвмѣстимостта на службата на единъ държавенъ служител съ тази на агентъ-застраховател	1876	Говорили: запитвачъ С. Славовъ	1879
Говорили: запитвачъ М. Матовъ	1876	М-ръ Д. Божиловъ	1879
М-ръ Д. Божиловъ	1876	По дневенъ редъ:	
2. Отъ сѣщия министъръ на питанията:		Законопроекти:	
а) относно пости ангажменти да бѣдатъ обезщетени цѣклопроизводителитъ отъ района на фалиралата Каялийска захарна фабрика, въ връзка съ готвещото се откупуване на сѣщата;		1. За извънреденъ бюджетенъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 г., въ размѣръ на 10.000.000 л. (Първо четене)	1880
б) относно откупуването на Каялийската захарна фабрика;		2. За реквизицията (Второ четене)	1881
в) относно начина, по който сѣ защитени интереситъ на държавата при продажбата на захарната фабрика въ с. Каялий и за основанията, които сѣ наложили на Б. з. к. банка да		Говорили: М-ръ генералъ Т. Даскаловъ	
		Х. Мирски	1884, 1885
		М. Драндаревски	1835
		Прошение (приемане)	1886
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1886

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Присъствуватъ нужднитъ брой народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отсъствуватъ народнитъ представители: Александъръ Симовъ, Александъръ Цанковъ, Асенъ Голевъ, Атапасъ Каишевъ, Велизаръ Багárovъ, Георги Миковъ, Григоръ Василевъ, Иванъ Златаровъ, Иванъ Балканджиевъ, Кирилъ Минковъ, Найдень Райновъ, Никола Василевъ, Никола Търкалановъ Петъръ Грънчаровъ, Ради Найденовъ, Стефанъ Минковски и Христо Каркъмовъ).

Имамъ да направя следнитъ съобщения.

Председателството е разрешило отпущкъ на следнитъ г-да народни представители:

на г-нъ Найдень Райновъ — 2 дни, за 9 и 10 мартъ;
на г-нъ Стойчо Топаловъ — 1 день, за 10 мартъ;
на г-нъ Александъръ Цанковъ — 2 дни, за 9 и 10 т. м.;
на г-нъ Петъръ Грънчаровъ — 2 дни, за 9 и 10 т. м.;
на г-нъ Стефанъ Минковски — 2 дни, за 9 и 10 т. м.;
на г-нъ Ради Найденовъ — 2 дни, за 9 и 10 т. м.;
на г-нъ Димитъръ Сараджовъ — 3 дни, за 10, 14 и 15 т. м.;
на г-нъ Никола Василевъ — 3 дни, за 9, 10 и 14 т. м. и на г-нъ Асенъ Голевъ — 4 дни, за 7, 8, 9 и 10 т. м.

Народниятъ представител г-нъ Александъръ Симовъ е подадъ молба, съ която иска да му се разреши 15 дни отпущкъ по болестъ. Медицинското свидетелство, което придружава заявлението, е издадено отъ бръзничкия околийски дѣкаръ, въ смисълъ, че той страда отъ ишиасъ и има нужда

отъ 15 дни почивка. Съгласно правилника, понеже досега се е ползувалъ съ повече отъ 20 дни отпущкъ, ще трѣбва да взема съгласието на Събранието. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които сѣ съгласни да се даде 15-дневенъ отпущкъ по болестъ на народния представител Александъръ Симовъ, моля, да вдигнатъ рѣжка. Единодушно, Събранието приема.

Димитъръ Търкалановъ: Г-нъ председателю! Моля Ви се, позволете ми. Азъ съмъ отпразилъ едно питане.

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Чакайте да свърша доклада си. Имамъ още съобщения да правя.

Димитъръ Търкалановъ: Добре.

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Постъпило е питане отъ народния представител г-нъ Григоръ Василевъ до г-нъ министъръ-председателя и министъръ на външнитъ дѣла, по поводъ на една уводна статия, помѣстена въ в. „Днесъ“.

Постъпило е запитване отъ народния представител г-нъ Григоръ Василевъ до г-нъ министра на правосъдието, по поводъ едно гражданско дѣло при Пловдивския апелативенъ сѣдъ.

Постъпили е отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за откриване кредитъ въ размѣръ на 600.000.000 л.

отъ Българската земеделска и кооперативна банка и Дирекцията за закупуване и износ на зърнени храни.

Законопроектът ще бъде раздаден на г-да народните представители и поставен на дневен ред, а питането и запитването ще бъдат своевременно пратени на г-да министрите, за да отговорят.

Постъпило е писмено съобщение отъ г-нъ министър-председателя. Съобщава, че съгласно чл. 92 отъ конституцията, се въздържа да даде отговор на запитването на народния представител г-нъ Григоръ Василевъ по външната политика на правителството. Декларира, че по въпроситъ отъ външната политика, които влияватъ народното представителство, ще има случай да даде обяснения предъ парламентарната комисия по Министерството на външните работи и изповяданията.

Нѣкой отъ лѣво: Значи кореспонденция се създава съ Парламента?

Димитъръ Търкалановъ: Г-нъ председателю! Искамъ г-нъ министърътъ на правосъдието да отговори на питането ми по спиране на изпълнителните действия.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Министърътъ го нѣма.

Димитъръ Търкалановъ: Кога ще отговори? Блокирани сѫ суми.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Както виждате, г-да министрите отговарятъ на питанието.

Димитъръ Търкалановъ: Съдните-изпълнители пристѣпватъ къмъ изпълнение.

Петко Стояновъ: По това питане би трѣбвало да се отговори, г-нъ председателю, защото се вършатъ екзекуции.

Василъ Вълковъ: Не само екзекуции се вършатъ, но прибиратъ се и събранитѣ суми.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Вземамъ си бележка.

Г-нъ министърътъ на финанситѣ е готовъ да отговори на питането на народния представител Мато Матовъ.

Има думата народниятъ представител г-нъ Мато Матовъ, да прочете питането си.

Мато Матовъ: (Отъ трибуната. Чете) „Обедняването на населението е вземало голѣми размѣри. Данъчните тежести сѫ станали почти непоносими отъ голѣмата частъ данъкоплатци. Въ изпълнение на своя граждански дългъ, съ цената на недоиздаване и голѣми лишения данъкоплатцитѣ продължаватъ да плащатъ своитѣ данъчни задължения къмъ държавата.

„Въ тия трудни времена за народъ и държава у насъ, обаче, има една категория хора, които парадиратъ по мегдани съ своя „патриотизъмъ“, но подъ различни форми укриватъ доходитѣ си, за да не плащатъ следущия имъ съ данъкъ.

„Единъ отъ тия е Василъ Топчийски отъ гр. Фердинандъ. Този господинъ е учителъ и същевременно агентъ-застрахователъ. Въ продължение на повече отъ 10 години той упражнява това си второстепенно занятие въ миналото при дружество „Европа“, а сега при „Учителската каса“, отъ което е добилъ стотици хиляди лева доходъ, създалъ си е завидно материално положение, направилъ си е три къщи, безъ да е платилъ за тия укрити доходи нито сдѣнъ левъ данъкъ, съ изключение на последнитѣ две години, когато се измени системата данъкътъ да се удържа направо отъ дружеството.

„Излагайки Ви това, г-нъ министре, моля да ми отговорите:

„1. Може ли да бъде добъръ възпитателъ учителъ, който заобикаля законитѣ, съзнателно укрива доходитѣ си, за да не плаща данъкъ на собствената си държава, на която той е служителъ?

„2. Съвмѣстима ли е службата на държавенъ служителъ съ тая на агентъ-застрахователъ?

„3. Известно ли Ви е, какви доходи е ималъ сжиятъ В. Топчийски въ продължение на тия 10 години и какъвъ данъкъ е следвало да плати?

„4. Какво мислите да направите, за да обезпечите държавнитѣ интереси?“

Това питане го направихъ, за да спася учителитѣ отъ изповядания, защото сжиятъ господинъ е въ комисията по назначаване на учителитѣ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата г-нъ министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! На питането на г-нъ Матовъ мога да отговоря само относно първата му частъ, а именно: събрани ли сѫ данъцитѣ, запазени ли сѫ интереситѣ на държавното съкровище?

Отъ провѣрката, която направихъ чрезъ фердинандския данъченъ началникъ, установява се, че по всички застраховки, които въпросниятъ учителъ е направилъ въ полза на „Учителската каса“, данъкътъ е събранъ и е отнесенъ въ приходъ на съкровището. Относно застраховкитѣ, направени съ смѣтка на дружество „Европа“, само по една частъ отъ тѣхъ данъкътъ е постѣпилъ. Всичко не можа да се провѣри, защото дружество „Европа“ се слѣло съ дружество „Витоша“, което дружество „Витоша“ си е унищожило книгитѣ, понеже сѫ изминали повече отъ 10 години. Ще продължимъ чрезъ околентъ изпитъ да провѣримъ, дали има укрити данъци.

Това е по първата частъ отъ неговото питане.

По втората му частъ, обаче, съвмѣстимо ли е това занятие съ неговата длъжностъ като учителъ, следва да му отговори министърътъ на просвѣтата г-нъ проф. Филевъ, който, за съжаление, сега отсъствува.

Това е, което мога да отговоря по това питане. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Г-нъ министърътъ на финанситѣ е готовъ да отговори на питанието за Кавлийската захарна фабрика, направени отъ г-да народнитѣ представители Стойно Славовъ, Георги Миковъ и Михаилъ Донсузовъ.

Има думата народниятъ представител г-нъ Стойно Славовъ, да прочете питането си.

Стойно Славовъ: Нѣмамъ питането у себе си. Ще отида да го взема отъ канцеларията.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Георги Миковъ, да прочете питането си.

Георги Миковъ: И азъ го нѣмамъ. (Веселостъ)

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Михаилъ Донсузовъ, да прочете питането си.

Михаилъ Донсузовъ: (Отъ трибуната. Чете) „Г-нъ министре! На 4 мартъ т. г. се продаде захарната фабрика въ с. Камено, Бургаско, въ канцеларията на сжия изпълнителъ, за 6.240.000 л. на новооснованата кооперация „Тракия“.

„Всичкитѣ постройки на тая захарна фабрика, заедно съ цѣлия инвентаръ, се оценяватъ отъ компетентни лица на минималната сума 120.000.000 л., а една комисия, назначена отъ Финансовото министерство, ги е оценила за 6.240.000 л.

„Вънъ отъ това, държавата има да взема само отъ данъци, като се приспадатъ всички глоби, лихви и други бери, къмъ 16.000.000 л., а цѣклопроизводителитѣ-земедѣлци отъ цѣлия районъ иматъ да взематъ отъ фабриката 18.000.000 л. за дадено цѣкло.

„Искамъ да ми дадете следнитѣ освѣтления, г-нъ министре:

„1. Защо финансовата комисия е оценила на такава баснословна ниска цена въпросната захарна фабрика;

„2. Осигурени ли сѫ държавнитѣ данъци;

„3. Осигурена ли е дължимата сума на цеклопроизводителитѣ;

„4. Възъ основа на що Българската земеделска и кооперативна банка отпуща предварително на новооснованата кооперация „Тракия“, начело съ проф. Странски, 8.000.000 л., безъ тая кооперация да има събранъ капиталъ;

„5. Не можеше ли държавата чрезъ своитѣ стопански и финансови институции да откупи тая захарна фабрика на такава ниска цена и, като осигури своитѣ вземания и онова на цеклопроизводителитѣ, да я тури въ действие, въ служба на народното стопанство“.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата г-нъ министъръ на финанситѣ.

Министъръ Добри Божиловъ: Ако може да прочете питането си и г-нъ Славовъ, че тогава да отговоря.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще трѣбва да почакаме малко.

Министър Добри Божилов: Да почакаме, защото дотам е да отговори и на двете питання.

Сирко Станчев: Да се счете, че е четено.

Министър Добри Божилов: Съгласен съм.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър Добри Божилов: (Отъ трибуната. Чете) Г-да! За да не губим време, ако обичате, да смѣтнем, че г-н Славовъ е прочелъ питането си и да отговори на четиритѣ питання едновременно.

Отъ захарната фабрика въ Каялий съкровището търси въ този моментъ 14 милиона лева за данъци. Когато фабриката е престанала да работи още презъ 1930 г., облагането е станало много мъчно, затуй защото сѣм липсвали книгитѣ на фабриката — правени сѣм обиски, търсени сѣм въ страната, но не сѣм намирани. И облагането става по външни признаци и по други данни, прѣснати въ разни учреждения. Водени сѣм дълги спорове по опредѣлянето на данъцитѣ. Въпросътъ е ходилъ въ Административния съдъ на нѣколко пѣти и, въ края на краищата, оставатъ дължими данъци 14 милиона лева, отъ които за 3-4 милиона лева има още висяща дѣла, по които Административниятъ съдъ не се е произнесълъ. Когато се оттегля французката група, тя не остава само тия данъци дължими на държавата, а остава и 17 милиона лева, дължими суми на цвеклопроизводителитѣ, оставя и 30 милиона лева ипотека къмъ бившата Българска генерална банка. Цѣлото цвеклопроизводително население е било турнато въ тревога за тия 17 милиона лева. Държавата на нѣколко пѣти, покрай грижитѣ си за данъцитѣ — отъ които, трѣбва да признае, една частъ сѣм събрани принудително, но много малка, за да останатъ 14 милиона лева — грижила се е и за вземанията на цвеклопроизводителитѣ. Така ние виждаме по едно решение на Министерския съветъ презъ 1933 г., държавата да взема захарта, която е била произведена отъ фабриката — фабриката произвежда само захаръ на пѣськъ — да я продаде и съ реализираната печалба да задолжи частъ отъ вземанията на цвеклопроизводителитѣ — чрезъ Земеделската банка, където е била открита една фондова смѣтка, за която г-нъ Славовъ говори въ питанieto си.

И действително по този начинъ държавата успѣва да плати около 7 милиона лева на цвеклопроизводителитѣ, или 41.4% отъ вземанията имъ, като резултатъ отъ закупената 2,080,000 кгр. захаръ на пѣськъ отъ реколтата 1932 г. Следъ погасяването по този начинъ около 7 милиона лева отъ вземанията на цвеклопроизводителитѣ, остава една креанса на цвеклопроизводителитѣ отъ около 10½ милиона лева. Казано е било държавата да поеме тази креанса на цвеклопроизводителитѣ спрямо фабриката съ специаленъ законъ, като ги прихване срещу дължимитѣ отъ цвеклопроизводителитѣ данъци, а държавата да остане кредиторъ за по-голямата сума на фабриката. Следъ като, обаче, вземанията на цвеклопроизводителитѣ сѣм били сведени отъ 17,400,000 л. на 10½ милиона лева, идватъ облекчителнитѣ данъчни закони, по силата на които повечето отъ тѣзи дължими данъци отъ цвеклопроизводителитѣ сѣм били опростени. Следователно, не е имало никакъвъ смисълъ, по втората частъ на министерското постановление, да се прави законъ, съ който държавата да прихваща срещу данъцитѣ си вземането на цвеклопроизводителитѣ, а тя да остане кредиторъ къмъ фабриката. Въ това отношение оставатъ и вземанията на цвеклопроизводителитѣ и вземането на държавата.

Дълго време отъ Българската генерална банка, чрезъ Пестеръ Унгарисхе Комерсъ банкъ въ Буда-Пеща, сѣм правени различни комбинации, за да турятъ тази фабрика въ движение, обаче всички опити сѣм останали безрезультатни. Идва, въ края на краищата, сливането на Българска генерална банка съ Франко-Белжъ, ипотека отъ 30 милиона лева преминава отъ Генералната банка къмъ новосъздадената креация Франко-българска банка. Франко-българската банка продава на кооперация „Тракийска захаръ“, чрезъ Земеделската банка, цѣлата ипотека отъ 30 милиона лева за 8 милиона лева. Вѣрно е, че дѣловиятъ капиталъ на „Тракийска захаръ“ въ това време е билъ 29,000 л., съ резервирѣ — около 100 хиляди лева.

Косвено азъ може да засегна нѣкои работи, които трѣбва да бъдатъ разяснени въ връзка съ дейността на Земеделската банка, обаче ще ви моля, г-да, да бъда освободенъ азъ да отговарямъ за действията на Земеделската банка. За всичко, което засѣга Земеделската банка, питането трѣбва да бъде отправено до министра на земедѣлнето г-нъ Багряновъ, въ чийто ресорть е Земеделската банка и който ще трѣбва да отговори по тѣзи въпроси.

Следователно, азъ ще се огранича само върху въпроса, който засѣга Финансовото министерство.

Защо Земеделската банка е дала този кредитъ, какво е целила съ това и т. н. — остава, както ви казахъ, този въпросъ да бъде разясненъ отъ г-нъ министра на земедѣлнето. Въ всѣки случай, не бива да премѣлчавамъ и азъ, че на първо мѣсто въ тази работа е вложена една стопанска инициатива. Нѣкои отъ г-да народнитѣ представители отъ Южна България, които се интересуватъ отъ този въпросъ, бѣха на нѣколко пѣти при мене и имъ подчертахъ, че всичко това се прави съ целъ да се създаде поминѣкъ на цвеклопроизводителитѣ въ Южна България, а покрай това, да се гарантира отчасти и тѣхното останало вземане въ размѣръ на 10½ милиона лева, като бъдатъ направени кооператори въ новосъздадената кооперация „Тракийска захаръ“.

Голѣмиятъ въпросъ, обаче, който се явява, покрай тѣзи хубави намѣрения, покрай тѣзи стопански цели, които се поставятъ, е: може ли тази кооперация съ 100 хиляди лева дѣловъ капиталъ да изведе докрай, само съ кредититѣ отъ Земеделската банка, предприятието? Защото, ако кажемъ, че съ 8 милиони лева ще се купи окончателно и законно фабриката и, следователно, ще стане собственостъ на „Тракийска захаръ“, споредъ сведенията на службитѣ въ Министерството на финансите, ще трѣбватъ следъ това 12 милиона лева за ремонтъ на фабриката, за да се турятъ въ движение; ще трѣбва оборотенъ капиталъ, може би, не по-малко отъ 30 милиона лева. Контингентитѣ, който е даденъ на фабриката, е 5 милиони килограма захаръ. Колко ще се спечели отъ това, та да може цѣлата сума отъ 60 милиона лева задължения, по която ще има и 6-7 милиона лева анюитети годишно за лихви и погашение, да се покрие, тоя въпросъ трѣбваше да се обмисли добре, за да не би цвеклопроизводителитѣ, като станатъ кооператори въ едно таково предприятие, въ края на краищата, вмѣсто да прибератъ своята креанса отъ 10 милиона лева, да останатъ дължници въ по-голямъ размѣръ къмъ кооперацията и къмъ Земеделската банка, съ други думи, да не създадемъ една нова „Вѣща“, една нова „Асенова крепостъ“. Но азъ поставямъ една точка и казвамъ, че въпросътъ е отъ компетентността на Земеделската банка и че трѣбва да ви отговори г-нъ министърътъ на земедѣлнето.

По-нататъкъ се явява, г-да, въпросътъ, че Българската земеделска банка пристѣпва къмъ реализиране правата си като пълномощникъ на „Тракийска захаръ“ по тази ипотека отъ 30 милиона лева, купена, като казахъ, отъ Франко-българска банка за 8 милиона лева. Азъ, като финансовъ министъръ, трѣбва да защищавамъ интереситѣ на фиска, защото отъ моитѣ служби получавамъ подробни доклади, въ които се казва, че държавата за тия 14 милиона лева не може да седи съ скръстени ръце. Франко-българска банка срещу 30 милиона лева ипотека е получила 8 милиона лева. Смѣтаме, че и държавата, срещу вземането си отъ 14 милиона лева, ще трѣбва да осигури, ако не цѣлата сума, то поне една частъ, затуй защото се намира, че фабриката струва много повече.

Пристъпъ се къмъ продажба на фабриката. Азъ, по решение на Министерския съветъ, като финансовъ министъръ, трѣбваше да подамъ жалба да се спре продажбата, защото това ставаше въ периода, когато всички публични продажби бѣха спрѣни. Покрай това намирихъ се, че има известна нередовностъ въ пълномощното, дадено отъ Френската компания на тѣхния довъртителъ тукъ. Въ този моментъ именно дойдохъ и протеститѣ отъ цвеклопроизводителитѣ и отъ лицата около „Тракийска захаръ“: защо финансовиятъ министъръ прѣчи на реализирането на една такава инициатива? Обяснихъ на всичкитѣ г-да народни представители, които по този случай бѣха при мене, че азъ не мога да действамъ друго-яче, че азъ трѣбва да пазя интереситѣ на фиска. Признавамъ стопанската страна на въпроса, тя трѣбва да се обмисли добре, обаче намирамъ, че не трѣбва държавата да седи съ скръстени ръце и когато ипотекарниятъ кредиторъ ще събере макаръ и една частъ отъ своитѣ вземания, държавата да не получи нищо срещу данъцитѣ си. Бѣхъ увѣренъ отъ господата, които бѣха при мене — вѣрвамъ, че нѣма да го откажатъ — че на този въпросъ ще се намири едно разрешение чрезъ Парламента, като съ едно законодателно предложение ще се наложи въ името на стопанскитѣ интереси, които се преследватъ, държавата да получи една частъ отъ тѣзи данъци или пъкъ даже всичкитѣ данъци да бъдатъ опростени, но тя да бъде оттеглена на страна. Даже въ този моментъ ми се казваше, че кооперация „Тракийска захаръ“ е готова да даде една декларация, че отстъпва привилегията по ипотека въ полза на данъцитѣ, до когато въпросътъ се разреши по законодателенъ редъ. Азъ дадохъ жалбата, понеже такава декларация не ми се даде. Сѣдната-изпѣлнителъ и областниятъ съдъ въ Бургасъ решиха да спратъ продажбата. Ре-

шението бѣше обжалвано въ Апелативния съдъ, срокътъ изтече, дефектитъ по пълномощното се изправи, разясни се въпросътъ, върна се дълото да се извърши продажбата наново. Отстъпване, обаче, отъ правата по ипотека въ полза на данъцитъ или на частъ отъ сумата не последва и до сега.

Въ туй време на Финансовото министерство се донася, че ипотека има дефект — че само $\frac{2}{3}$ отъ мѣстото, върху което е построена фабриката, е ипотекирано, а останалитъ $\frac{1}{3}$ не сѫ ипотекирани и „Тракийска захаръ“ погрѣшно продава зданията, построени върху тия $\frac{3}{5}$ неипотекирано мѣсто, установено съ планъ, съ документи и т. н. Следователно, за тѣзи $\frac{3}{5}$ държавата има привилегия въ полза на данъцитъ преди ипотека. Азъ не искахъ да действувамъ направо, а внесохъ въпроса пакъ въ Министерския съветъ. Съобщихъ на заинтересуванитъ господа отъ „Тракийска захаръ“, повикахъ и управителя на Земедѣлската банка. Той ме убеди, че ипотека била купена условно, че ако има нѣкакъвъ дефектъ отпосле, продажбата на ипотека ще се анулира и Банката ще си получи обратно паритъ. Тази работа не може да се установи, че така, обаче, тѣ стоятъ на своето становище: ние имаме ипотека, докато не я оборите, не можемъ да отстъпимъ. Какво можехъ да направя? По решение на Министерския съветъ бѣхъ натъваренъ и дадохъ чрезъ съдията-изпълнителъ едно съобщение, което да бѣде предадено на кредитора, че той продава не пълно ипотекиранъ имотъ, а продава само $\frac{2}{5}$ отъ ипотекирания имотъ, а $\frac{3}{5}$ не сѫ ипотекирани. Съобщено е това по надлежния редъ на „Тракийска захаръ“. Но освенъ това става дума, че обявлението за продажбата е отъ единъ хирографаренъ кредиторъ. Азъ и службитъ при Министерството бѣхме спокойни, че споредъ закона, на първа продажба не може да бѣде продаденъ ипотекаренъ имотъ за по-малка сума отъ ипотеканото вземане — 30 милиона лева, като нѣма значение цесионната сума 8.000.000 л. Присъедини се „Тракийска захаръ“, за да не плаща такси, не съ дълата сума 30 милиона лева отъ вземането си, а съ една частъ отъ ипотека, 10 милиона лева, представи изпълнителенъ листъ донѣлнително, а продажбата е започнала отъ хирографарния кредиторъ. Въ последния моментъ, къмъ 5 часа, въ деня, когато е трѣбвало да стане продажбата, длъжникътъ и ипотекарниятъ кредиторъ подаватъ заявление, че сѫ съгласни имотътъ да бѣде възложенъ за сумата по оценката — 6.100.000 л. — върху ипотекарни кредиторъ. Тази оценка отъ 6.100.000 л. — отговарямъ на г-нъ Донсузовъ — не е поставена отъ финансовитъ органи, а е поставена отъ вещитъ лица, назначени по надлежния редъ, съгласно закона за гражданското сѣдопроизводство. На тази работа ще се върна следъ малко. Ясно е, че продажбата трѣбваше да стане редно, съ знанието на всички присъединени кредитори, около 20 души. Ако действително е имало таква съгласие между длъжника и ипотекарни кредиторъ, то трѣбваше да се обяви на всички кредитори, да се знае, че може да се възложи ипотека по първата продажба за тая сума; оценката трѣбваше да се съобщи на всички кредитори, присъединени поне сутринта въ деня, когато става продажбата, а не въ 5 часа безъ 5 минути да се депозира таква заявление на съдията-изпълнителъ и да се възлага имотъ по оценка 6.100.000 л. върху ипотекарни кредиторъ. И затова се подаде тѣжба отъ Министерството на финанситъ, че съдията-изпълнителъ тѣкува погрѣшно закона и че не може да възлага имотъ по оценка 6.100.000 л., по-малко отъ сумата по ипотеканото вземане, при първата продажба на имотъ върху ипотекарни кредиторъ. Искаме по чл. 835 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство да не бѣде утвърдена продажбата като дефектна. Има решение отъ Министерския съветъ и по-нататъкъ азъ ще подамъ искова молба, съ която ще искамъ спиране утвърждаването на продажбата, за да се установи кое е правото: че се продава ипотекирания имотъ изцяло, по искането на „Тракийска захаръ“, или че ипотека, която „Тракийска захаръ“ е купила чрезъ Земедѣлската банка отъ Франко-българска банка засѣга само $\frac{2}{5}$ отъ продаваемия имотъ, а върху $\frac{3}{5}$ ще има привилегия държавата. Нѣщо повече: въ духа на подаденото запитване отъ г-нъ Донсузовъ събирамъ сведения и ако се констатира недобросѣдствителни действия, явно пристрастни отъ страна на вещитъ лица при оценката, задето единъ ипотекиранъ имотъ за 100 милиона, или да кажемъ за 50 милиона лева, е билъ умислено оцененъ за 6.100.000 л., за да може да го вземе „Тракийска захаръ“, ще се подаде отъ Финансовото министерство тѣжба до прокурора противъ вещитъ лица, да се направи следствие и да се спре продажбата по една отъ тѣзи три жалби. Въ това положение се намира въпросътъ.

Василъ Вълковъ: Това може да стане само по исковъ редъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Докладитъ на службата въ Министерството бѣха, че Земедѣлската банка — която не може да бѣде държава въ държава, макаръ че се е действувало отдѣлно — трѣбва да се подчини на исканията, на интереситъ на съкровището, да се спре продажбата, докато се намѣри едно разрешение чрезъ Парламента. За да не бѣдемъ, обаче, обвинени, че по този начинъ ние се налагаме, за да спираме продажбата, макаръ че за мене бѣше ясно, че и този наемненъ договоръ, който е сключенъ преди да стане продажбата за една нищожна сума, е направенъ само, за да се намѣри едно оформяване на работата, азъ не се съгласихъ да не се дава контингентъ на фабриката — нека ѝ се даде възможностъ да работи. Не се съгласихъ и, по силата на едно министерско постановление, да заповѣдамъ на Земедѣлската банка да спре продажбата до разясняване на въпроса за спорната ипотека, дали е купила $\frac{5}{5}$ или само $\frac{2}{5}$ отъ ипотека върху фабриката. Но казахъ: ще вървимъ по законния пътъ. Ако съдътъ намѣри за основателни тия три жалби, ще анулира продажбата — каквото реши съдътъ, ще се подчинимъ. Понеже се следва една процедура, която може да отиде 3-4-5 години, докато мине презъ всичкитъ инстанции, а държавата не може да се откаже, докато не се свърши и последната инстанция, азъ пакъ смѣтамъ, че ако има нѣщо тукъ отъ компетентността на Земедѣлската банка, господата, които се интересуватъ отъ този въпросъ, трѣбва да подадатъ питанието си до г-нъ министъра на земедѣлнето и да чакатъ отъ него отговоръ. Азъ не мога да отговарямъ за действия на Земедѣлската банка. Но ако смѣтате, че този въпросъ трѣбва да се реши по законодателенъ редъ, нѣма освенъ да се внесе едно законодателно предложение, да се намѣри една база за спогодба между ипотекарни кредиторъ и държавата, въ името на стопанскитъ интереси, ако, разбира се, Парламентътъ намѣри това за добре, и съ туй да се ликвидира въпросътъ. Иначе никой не е погрѣшилъ на стопанската инициатива. Азъ настояхъ най-много, че не бива да се оставяме да бѣдемъ обвинявани, че съ насилствено събиране вземането на държавата, или съ недаване контингенти сме се противопоставили на тая инициатива. Въпросътъ ще върви по съдебенъ редъ и каквото кажатъ съдилищата, на него ще се подчинимъ всички.

Петко Стояновъ: Значи, контингенти ще се даватъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Да, ще се даватъ.

Драганъ Кисевъ: Насъ ни интересува фабриката да работи. Кой ще я има, насъ не ни интересува.

Министъръ Добри Божиловъ: Контингентътъ е даденъ по силата на наемния договоръ. Има единъ симулативенъ наемненъ договоръ — извинете, че го наричамъ така — но, въ всѣки случай, намѣрили сѫ начинъ да го оформятъ. Не искамъ върху правителството да падне упрѣка, че то използва властта, взема страна и остава само Северна България да сѣе цвекло. Работата ще върви по съдебенъ редъ. Тѣзи жалби ще отидатъ по реда въ съдилищата и каквото реши съдътъ — това ще бѣде. Азъ смѣтамъ, че като финансовъ министъръ, който държи не само за защита интереситъ на фиска, но и за стопанската страна на въпроса, не можехъ да постѣпя другоаче. Туй, което направихъ, както ви казахъ, направихъ го по пълномощно на Министерския съветъ. Сега нѣма освенъ да чакаме произнасянето на съда. Всичкитъ други въпроси, особено тия по второто запитване на г-нъ Стойно Славовъ, азъ ги отминавамъ, защото не се засѣга Финансовото министерство, а се касае за дейността на Земедѣлската банка. Има само едно страшно обвинение. Г-нъ Стойно Славовъ казва: „Известно ли ви е, г-нъ министре, че отъ Земедѣлската банка сѫ взети 2 милиона лева чрезъ професоръ Странски и сѫ занесени въ Франко-българската банка само 1 и половина милиона лева“. Понскахъ отъ Земедѣлската банка отговоръ по това, по силата на закона за финансовата инспекция, и ми отговориха официално, че сумата 2 милиона лева, както е взета отъ Земедѣлската банка, изцяло е внесена въ Франко-Българската банка. Нѣмаме причина да не върваме на това официално съобщение.

Г-нъ Стойно Славовъ дойде при мене и ми каза: „Г-нъ министре, ще ви донеса редъ документи, съ които да Ви докажа, че има нечиста работа“. Казахъ му: „Г-нъ Славовъ! Заповѣдайте, винаги съмъ Ви на разположение, донесете документи“. Разбрахъ, че се касае за покупко-продажба чрезъ Земедѣлската банка и „Тракийска захаръ“. Досега г-нъ Славовъ не е донесълъ документи. Въ всѣки случай винаги стоя на разположение и ако има нѣщо да се анулира и провърви, ще го направя. Но ако се касае за действия на Земедѣлската банка по отношение на „Тракий-

ска захар", азъ моля запитайте по този въпрос г-нъ министърът на земеделието, защото редино е, той да отговори по действията на Земеделиската банка.

Смѣтамъ, че като министър на финансите, азъ изпълнихъ дълга си като запазихъ и стопанската страна на въпроса. Това мога да Ви отговоря. (Ръкопляскания отъ дясно и отъ центъра)

Председателстващъ Димитър Пешевъ: Г-нъ министърът е готовъ да отговори на питанния на народниятъ представители г-да Стойно Славовъ и Никола Търкалановъ по въпроса за спестовно-строителнитъ дружества.

Има думата народниятъ представител г-нъ Стойно Славовъ да прочете питането си.

Стойно Славовъ: (Отъ трибуната. Чете) „Г-нъ министре, спестовно-строителното дѣло, което води родоначалнието си отъ културнитъ западно-европейски и американски страни, гдето е завоювало огроменъ теренъ, преди петко-шестко години се насади и въ нашата страна. Въ първитъ години на своето появяване въ България то регистрира небивалъ успѣхъ. Надъ 50,000 дребни и сръдни съществувания, предимно отъ най-просвѣтенитъ сръди на обществото — адвокати, лѣкари, инженери, учители, чиновници, занаятчии, работници и земедѣлци, оцениха правилно спасителната му роля и се наредиха подъ кооперативното му знаме.

Този бързъ неговъ успѣхъ стресна известни сръди, които бѣха монополизирани кредита въ България, и ние бѣхме свидетели на една небивала, яростна и ожесточена борба срещу него. Не бѣха пощадени никакви методи и сръдства въ тази борба.

Въпреки тази организирана канонада и въпреки нѣкои грѣшки, присѣщи, както на самта система, тъй и на всѣко ново начинание, спестовно-строителното дѣло успѣ, както вече споменахъ, да привлече въ редоветъ си надъ 50,000 души, и да раздаде близу 1/2 милиардъ лева най-износни заеми, съ което спомогна да се изградятъ съ хиляди нови, удобни и хигиенични жилища.

За голѣмо съжаление, то бѣ оставено само на себе си. Докато държавата по различни начини кредитира всички видове кредитни и кооперативни институти, къмъ спестовно-строителнитъ дружества се показва истинска мащеха. Кредитътъ отъ българската ипотекарна банка, който се отпуща при доста тежки условия, е крайно недостатъченъ и мѣчно достъпенъ.

Другъ чудовищенъ фактъ е този, че на спестовно-строителнитъ дружества се забрани да приематъ влогове. При наличността на най-сигурната гаранция — десетки милиона собствени сръдства и обезпечения съ първа ипотека на цененъ недвижимъ имотъ — на българския спестител се забрани да влага спестяванията си въ тѣзи дружества.

Много естествено е, че при такива условия на животъ и третиране, единъ застой е много логиченъ.

Г-нъ министре, като Ви излагамъ въ най-сбита форма всичко горенъизложено, най-учтиво Ви моля, възъ основа на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, да благодарите и ми отговорите: 1. Известни ли Ви сѣ горнитъ факти? 2. Ако Ви сѣ известни, какви мѣрки сте взели или мислите да вземете, за да се даде възможностъ на спестовно-строителното дѣло въ България да се развива нормално и правилно и 3. Не считате ли какво, че абсолютно е необходимо още презъ тази сесия на Народното събрание да се разреши въ положителенъ смисълъ въпроса за кредитирането на спестовно-строителнитъ дружества, за да се даде новъ тласкъ на строителството въ България, което пъкъ ще улесни държавата въ борбата ѝ съ кризата и безработицата“.

Председателстващъ Димитър Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Никола Търкалановъ. Отсѣства.

Има думата г-нъ министърът на финансите.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! Желателно бѣше г-нъ Търкалановъ да прочете своето питане, за да отговоря едновременно и на дветъ питання, защото тѣ взаимно се допълватъ.

Председателстващъ Димитър Пешевъ: Смѣта се, че отговаряте и на двамата.

Министъръ Добри Божиловъ: При все това азъ смѣтамъ, че съ нѣколко думи мога да отговоря и на дветъ питання, макаръ г-нъ Търкалановъ да не е прочелъ питането си. Ако г-нъ Търкалановъ желае, при другъ случай, мога да му отговоря допълнително.

Най-напредъ трѣбва да Ви кажа, че се касае за една деликатна материя, по която не би трѣбвало много да приказваме, нито пъкъ бихме могли всичко да говоримъ.

Спестовно-строителното дѣло у насъ започна поради присѣщата на всѣки българинъ грижа да има своя стрѣха. Настѣпи едно увлѣчение, и това дѣло се разви повече отъ размѣра, който трѣбваше да се допусне. Още отъ първия моментъ, когато отъ страна на спестителитъ започнаха да се теглятъ по 12-15 милиона лева влогове отъ частни банки, за да се внасятъ въ тѣзи домостроителни дружества, които пикнѣха всѣки денъ като гъби, се избелѣза нуждата отъ държавна намѣса, чрезъ учредяването на една държавна контрола надъ тия дружества, за да се предпази населението, отъ една страна отъ увлѣчение, и, отъ друга страна, държавата да може да упражни изобщо нужния контролъ. Изготвя се на законопроектъ за това контролъ, разискванията, които станаха по него, честитъ смѣли на министритъ на правосъдието, забавиха гласуването на законопроектъ и това позволи, въ този периодъ отъ време, да станатъ тия нежелателни работи, които сѣ дали поводъ на господата да ми отправятъ запитванията си.

Както и да е, въ края на крайщата, въ 1935 г., макаръ и много късно — подчертавамъ това — създаде се закона за контролъ върху спестовно-строителнитъ дружества и отъ тогава започна намѣсата на държавата, да спаси това, което можеше да се спаси. Резултатътъ отъ приложението на този законъ на първо мѣсто бѣше, че отъ 35 спестовно-строителнитъ дружества станаха 8. Всички ония спестовно-строителни дружества, които се явиха по-скоро само дружества, зарегистрирани на книга и които нѣмаха никаква дейностъ, изчезнаха, престанаха да съществуватъ. Сега имаме само 8 спестовно-строителни дружества. Действително въ миналото грѣшки, станаха. Най-напредъ грѣшки се направи съ неудачното намиране на базата, на която се изградиха спестовно-строителнитъ дружества. Тѣ избраха системата на друга нареченитъ безлихвени заеми, която системата въ други страни, главно въ Германия, е дала отлични резултати, но която, при нашата действителностъ, не можеше да бѣде освенъ обречена на неуспѣхъ отъ самото начало. Защото въ Германия влоговетъ се правятъ отъ лица, които никой пъкъ нѣматъ намѣрени да искатъ заеми, когато у насъ всѣки който става членъ на такова дружество, става членъ, за да получи заемъ. Знаете, че у насъ маса агитатори плѣзниха между населението да му разправятъ, че който внесе 10-15% отъ сумата на заема, ще може да получи исканата сума като безлихвенъ заемъ, за да се снабди съ собственъ домъ. Разбира се, че тия дружества, поставени при нашитъ условия на паричния пазаръ, на базата на безлихвени вноски, на безлихвени влогове и получаването на безлихвени заеми, при плащане само разносикътъ за подрѣжката имъ, въ извѣстенъ процентъ, не можеха освенъ да дадатъ единъ незадоволителни резултати, за да не кажа лоши резултати. Ясно бѣше за всѣкого, че до тогава, до когато записването на нови членове продължава съ такъвъ темпъ, съ какъвто започна въ началото, и до тогава, до когато записанитъ членове редовно внасятъ своитъ вноски — до тогава можеше задоволително да върви даването на заемитъ. Това опиянение, обаче въ самото начало, скоро изчезна и настѣпи самата действителностъ, която вие много добре знаете. Вънъ отъ това станаха и други грѣшки: даването на голѣми заплати, на голѣми административни разноски и т. н. работи, които запедоха мнозина отъ управителнитъ съвети до прокурора и следователя и по които ще се водятъ дѣла. Затварямъ тази страница, защото, както Ви казахъ, не е удобно да приказваме много по нея.

Но отъ момента, отъ когато се създаде закона за държавния контролъ върху спестовно-строителнитъ дружества, положението е друго. Азъ мога да ви укажа, че това вече не е контрола, а това е изземане самото управление изъ ръцетъ на управителния съветъ, който едва ли има 10% инициатива въ управлението. Тия дружества сѣ всѣки денъ подъ пресията на държавния контролъ.

Нѣкой отъ ляво: Това е истината.

Минчо Драндаревски: Земеделиската банка да ги вземе тогава.

Министъръ Добри Божиловъ: Този контролъ дойде много късно. Спасяваме това, което може да се спаси. Нареченитъ грѣшки, обаче, сѣ изправени. Много отъ тѣхъ, поради късната намѣса на държавата, не можаха да се поправятъ.

Г-нъ Славовъ пита още, защо държавата не се намѣси съ достатъчно кредити, за да се съживятъ тѣзи спестовно-строителни дружества. Въпросътъ е много умѣстенъ, обаче, отъ кого и какъ да се взематъ тия кредити? Да имъ се

позволи да получават влогове ли? Не. Това нѣма да успѣе. Да получат кредитъ отъ държавните банки или отъ Ипотекарната банка съ така нареченитѣ междинни заеми при солидарната отговорност на всички членове на дружеството и при гаранция на имотитѣ имъ? — И въ това отношение много малко можа да се направи.

Въпросътъ е деликатенъ. Азъ не бихъ могълъ да ви кажа цифри тукъ за всѣко дружество. Ще завъзша съ това, че държавниятъ контролъ сега, въ този моментъ, има за главна грижа, при създадения 100% контролъ — отиващъ даже до изземване на управлението отъ ръцете на управителнитѣ съвети на тия дружества, следъ горчивитѣ опити, за които много отъ управителнитѣ съвети на тия дружества отидоха подъ углавна отговорностъ — да намѣри отъ държавните или обществени банки кредити, за да се внесе едно малко съживяване въ тѣзи спестовно-строителни дружества. Държейки смѣтка за горчивия опитъ отъ миналото, нѣма да се позволятъ въ никой случай досегашнитѣ грѣшки. Смѣтамъ, че тия дружества за въ бъдеще ще иматъ единъ, макаръ и по-анемиченъ, но редовенъ и правиленъ животъ, безъ увлѣчения, безъ измами, бихъ казалъ, и безъ излагане интереситѣ на спестителитѣ, на засмателитѣ, на каквѣто и да било рискъ.

Димитъръ Търкалановъ: Касае се за 800 милиона лева

Министъръ Добри Божиловъ: Отъ страна на държавата се упражнява най-добъръ контролъ. За сегашното функциониране на тѣзи дружества не може да се отпрати каквато и да било критика или упрекъ. Това, обаче, което е станало, като грѣшка, въ миналото и то въ първитѣ две години, въ периода, докато се намѣси държавата, е станало. Направенитѣ грѣшки въ повечето случаи сѣ безвъзвратни, последицитѣ отъ които, обаче, ще се помѣнимъ да омерчимъ, да могатъ да се понасятъ по-безболезнено. Обаче, както казахъ, това сѣ грѣшки, станали въ самото начало, до учредяването на държавния контролъ, грѣшки, дължими на едно увлѣчение. За въ бъдеще нѣма да се правятъ вече никакви грѣшки и вървамъ, че отъ тукъ нататъкъ спестовно-строителното дѣло ще отива къмъ засилване, къмъ заздравяване, къмъ създаване на пълна гаранция, че на никого интереситѣ нѣма да бъдатъ изложени, нѣма да бъдатъ засегнати нито съ стотинка. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и отъ лѣво)

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — **ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗВЪНБЮДЖЕТЕНЪ КРЕДИТЪ ПО БЮДЖЕТА НА ФОНДА „ПОМОРИЙСКИ СОЛНИЦИ“ ЗА 1939 БЮДЖЕТНА ГОДИНА ВЪ РАЗМѢРЪ НА 10 МИЛИОНА ЛЕВА.**

Моля г-нъ секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Сава Поповъ: (Чете)

„МОТИВИ“

къмъ законопроекта за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 б. г., въ размѣръ на 10.000.000 л.

Г-да народни представители,

Съ гласувания отъ васъ законъ за разрешаване заемъ отъ 10.000.000 л. на фондъ „Поморийски солници“, предстои да се извършатъ показанитѣ въ мотивитѣ къмъ сѣщия законъ подобрителни мѣропрятия, по-важни отъ които сѣ: продължаване укрепяването на морския брѣгъ, довършване постройката на солния складъ, довършване дековилната линия между солницитѣ и доставка на нови два дизелови локомотиви, 50 вагонетки и релси съ дребния материалъ за сѣщата линия, доставка на голѣма лентова превозна уредба за новия складъ и на елеватори и кантари за теглене солта, поправка на пѣтища, отводнителни канали, смѣстители, електрифициране на солницитѣ, терененъ и парцеларенъ планъ на сѣщитѣ и др.

Като имате предвидъ горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и приемете представения ви тукъ законопроектъ.

Гр. София, мартъ 1939 година.

Министъръ на финанситѣ: **Д. Божиловъ**

Проектъ

ЗАКОНЪ

за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 бюджетна год., въ размѣръ 10.000.000 л.

Чл. 1. Разрешава се извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 б.

г., въ размѣръ на 10.000.000 л., който се разпредѣля по параграфи, съгласно съ приложената подробна таблица.

Чл. 2. Разходитѣ по тоя извънреденъ бюджетенъ кредитъ да се покриватъ съ постѣпленията отъ заема, сключенъ отъ фонда за пенситѣ за изслужено време въ размѣръ на 10.000.000 л., възъ основа на закона, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, бр. 46 отъ 28 февруарий 1939 г.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за разходитѣ по извънредния бюджетенъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 б. г.

§	Наименование на разходитѣ	Искать се кредити лева
1	а) връщане сключения презъ 1937 г. заемъ отъ фонда „Обществени осигуровки“ . . .	5.000.000
	б) лихви върху сѣщия заемъ отъ 15 мартъ 1938 г. до деня на плащането имъ по 6% годишно . . .	320.000
2	Материали и работа по укрепяване на морския брѣгъ: надници на работницитѣ по подържане дековилната линия Поморие—Каменаръ; доставка на работенъ инвентаръ, карнирно право и др. такси за камнитѣ, взривъ и др. материали за карнерата и други разходи, свързани съ укрепяване на брѣговетѣ . . .	300.000
3	Доизплащане на построяния презъ 1938 г. солненъ складъ на фонда въ Поморие; постройка и поправка на други фондови здания . . .	350.000
4	Доставка на ж.-п. материали, локомотиви и вагонетки и поправка и подържане на дековилния пѣтъ на фонда между солницитѣ и подвижния материалъ; материали, масла и гориво за локомотивитѣ и др. . .	1.300.000
5	Доставка на съоръжения по прибиране на солта въ складоветѣ и изнасянето ѝ отъ тѣхъ; електрическа инсталация и двигателна електрическа енергия въ връзка съ това; поправки, почистване и подържане на уредбитѣ и др. подобни . . .	1.000.000
6	Поправка и настилане на пѣтища покрай солницитѣ въ гр. Поморие . . .	300.000
7	Строежи и доставка защитни отводнителни и др. съоръжения за солницитѣ и общи подобрения около тѣхъ; терененъ и парцеларенъ планъ на солницитѣ и езерата; електрифициране на солницитѣ; канцеларски разноски и пѣтни и дневни пари на командировани технически лица въ връзка съ подобрителнитѣ мѣропрятия; безотчетни въѣсто пѣтни и дневни пари на електротехника и домакинѣ-платеца на фонда по 300 л. месечно на всѣки поотдѣлно за командировкитѣ имъ до отдалеченитѣ до 20 км. отъ гр. Поморие мѣста въ връзка съ електрифицирането на солницитѣ и подобрителнитѣ мѣропрятия; надници на работницитѣ по прибиране на солта и пълнене на торбитѣ чрезъ фондовитѣ елеватори и др. подобни . . .	1.030.000
8	Постройка и обзавеждане на опитни солници . . .	400.000
	Всичко . . .	10.000.000

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Ще поставя на гласуване законопроекта, понеже нѣма никой записанъ.

Който отъ г-да народнитѣ представители приематъ на първо четене законопроекта за извънреденъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 бюджетна година, въ размѣръ на 10.000.000 л., моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка втора отъ дневния редъ:

ВТОРО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМѢНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕ 3 И 4 ОТЪ НАРЕДБАТА-ЗАКОНЪ ЗА ИЗМѢНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВѢЩЕНИЕ ЗА 1937 БЮДЖЕТНА ГОДИНА.

Г-да народни представители! Къмъ разглеждането на тази точка не можемъ да пристѣпимъ, тъй като коми-

сията, поради заболѣването на г-нѣ министра на народното просвѣщение, не е могла да разгледа законопроекта.
Минаваме къмъ третата точка отъ дневния редъ:

ВТОРО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМѢНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО.

И къмъ тази точка не можемъ да пристѣпимъ по същото съображение — комисията не е разгледала и този законопроектъ, поради заболѣването на г-нѣ министра на народното просвѣщение.

ПРИСТЪПВАМЕ КЪМЪ ТОЧКА ЧЕТВЪРТА ОТЪ ДНЕВНИЯ РЕДЪ: ВТОРО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА РЕКВИЗИЦИЈАТА.

Моля г-нѣ докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ за реквизицията ОТДѢЛЪ I.

Предметъ и устройство на реквизицията

Глава I.

Общи разпореджания

Чл. 1. Реквизицията е принудително изземване въ собственост на държавата или използване отъ нея, срещу справедливо обезщетение всичко нужно за задоволяване духовнитъ и материалнитъ нужди на военнитъ сили и населението“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 1. Които отъ г-да народнитъ представители приематъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

Чл. 2. Както въ военно време, така и въ мирно време при съсрѣдоточаване на военни сили по каквато и да било причина или когато се налага да се взематъ предохранителни мѣрки за запазване сигурността на държавата, по решение на Министерския съветъ може, въ предѣлитъ на държавата и завладянитъ територии, да се реквизира.

Реквизицията при всички случаи се почва и прекратява по решение на Министерския съветъ, одобрено съ указъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 2. Които отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 3. Могатъ да бѣдатъ реквизирани всички движими или недвижими имущества и всѣка лична или обща дейностъ както и всички изобретения въ областта на науката и техниката, принадлежащи на физически или юридически частни или публично правни лица или организации“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 3. Които отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: Въ комисията чл. 4 отъ законопроекта доби следната редакция. (Чете)

„Не подлежатъ на реквизиция имущества и други на чуждестраннитъ дипломатически представители“.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 4. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 5. При прилагане на закона за реквизицията, държавата има право на пълна намѣса, както въ производ-

ствения процесъ, така и въ разпредѣлението на богатата, чрезъ органитъ на съответното държавно учреждение.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 5. Тѣзи отъ г. г. народнитъ представители приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 6. По решение на Министерския съветъ, предприятия, търговцитъ и др., които употребяватъ или внасятъ сурови материали или предмети отъ чуждестраненъ произходъ, може да се задѣлжватъ да държатъ винаги на складъ, като неприкосновенъ запасъ отъ мирно време, известно количество отъ сѣшитъ материали и предмети срещу облекчения, преимущества или справедливо обезщетение.“

При сѣшитъ условия, може да се задѣлжватъ и фабричнитъ предприятия да държатъ въ запасъ определено количество запасни части за машинитъ и инсталациитъ си.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 6. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 7. При реквизирането, на собственитъ се оставятъ необходимитъ за живѣне и работене: храна, облѣкло, жилище, покъщнина, работенъ добитѣкъ, нуждитъ споредъ занятieto имъ инструменти и др. по норми определени, както въ военно време така и въ мирно време, по докладъ на министра на войната отъ Министерския съветъ и одобрени съ указъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 7. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 8. Реквизиционнитъ органи само реквизируютъ. На тѣхъ въ никой случай не може да се възлага производство.“

Когато реквизиционнитъ органи установятъ, че подлежащото на реквизиране намалява, длѣжни сѣ своевременно да уведомятъ по реда на подчинеността съответното държавно учреждение“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 8. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 9. Всички държавни, автономни и общински органи сѣ длѣжни да помагатъ и указватъ пълно съдействие на реквизиционнитъ органи по реда указанъ въ правилника за прилагане на този законъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 9. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 10. Начива на извършване на реквизицията и предаване на военнитъ и на населението реквизираното, въ мирно и въ военно време, се определя въ правилника за прилагането на този законъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 10. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители приематъ чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 11. За нуждитъ на отдѣлни военни лица, войскови части, управления и учреждения, при попуване и престоя-

ване във външното от постоянните си местослужения, военните сили въ мирно време използват безплатно необходимите им собствени или наети сгради и помещения на държавни, общински и автономни учреждения. При липса на такива сгради и помещения, същите могат да използват необходимите им частни сгради и помещения въ продължение на две денонощия безплатно, а за по-голям срок срещу съответно обезщетение.

Начинът по който се извършва това, се определя от правилника за прилагане на този закон.

Безъ изменение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 11. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Глава II.

Изплащане на реквизираното

Чл. 12. Реквизираното се оценява по действителната му стойност и изплаща въ брой, като за ръководство се приемат ценоразписите, които ежегодно трябва да се публикуват от Министерството на търговията, промишлеността и труда въ „Държавен вестник“.

Оценката и изплащането се извършват според правилника за прилагане на този закон.

Безъ изменение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 12. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 12, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Чл. 13. Когато няма възможност реквизираното да се заплати въ брой, реквизиционните органи издават на собствениците лихвоносни разписки по установен от правилника образец.“

Безъ изменение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 13. Тъзи от г-да народните представители, които приемат на второ четене чл. 13, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Чл. 14. Следъ премиснаване нуждата от реквизираните движими имущества, по желание на собствениците им, може да им се предадат същите, срещу връщане от тях на платените им суми или дадените им разписки, а останалите се продават по установения въ правилника ред.“

Безъ изменение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 14. Тъзи от г-да народните представители, които приемат на второ четене чл. 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Глава III.

Органи за извършване на реквизицията

А. Въ вътрешността на държавата

Чл. 15. Уредбата и извършването на реквизицията въ вътрешността на държавата се възлага на реквизиционни и изпълнителни органи, които се учредяват и действуват още от мирно време.

1. Реквизиционни органи сж:

а) Главната реквизиционна комисия — една въ държавата;

б) областни реквизиционни комисии — по една въ всъка административна област;

в) околийски реквизиционни комисии — по една въ всъка административна околия.

2. Изпълнителни органи сж общинските управления, подпомогнати от специални изпълнителни комисии.

Съставът на реквизиционните комисии и изпълнителните органи, тяхното устройство и дейтелност за мирно и военно време се определят въ правилника за прилагането на този закон.

Безъ изменение.

Иванъ Пастухов: Искамъ думата по този членъ.

Докладчик Йосиф Разсуканов: Азъ ще дамъ обяснения по същия въпрос, г. Пастухов, който Вие искате да раздигнете.

Стойчо Моманов: Нека най-напредъ г-нъ докладчикът да даде обяснение и тогава г-нъ Пастухов да вземе думата.

Докладчик Йосиф Разсуканов: Г-да народни представители! Въ комисията се повдигна въпросъ да бъде определенъ въ самия законъ съставът на реквизиционните комисии или, най-малкото, състава на главната реквизиционна комисия. Следъ дебатиране, комисията дойде до заключение и присе, че добре ще бъде, г. министърът на войната да декларира предъ Народното събрание, въ какъвъ съставъ ще бъдатъ предвидени комисии въ правилника, който ще се изработи. Комисии се състоят изключително от длъжностни лица, а, както ви е известно, наименованието на длъжностите често се мѣни. Затуй се намѣри, че няма да бъде толкова целесъобразно да се определя състава на комисии въ закона и че по-добре ще бъде да се определя въ правилника, който по-лесно може да се измени или допълни.

Така че, ако г-нъ министърът на войната направи тази декларация предъ Народното събрание, събрайтъ, че комисията по Министерството на войната ще бъде задоволена.

Иванъ Пастухов: Присъединявамъ се къмъ казаното отъ г-нъ докладчика.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-нъ министърът на войната.

Министър генералъ Теодосий Даскалов: Г-да народни представители! Съставът на реквизиционните комисии бѣше определенъ въ първоначалния проект, обаче въ Кодификационния съветъ се намѣри, че е неудобно да се поставятъ въ закона съставите на реквизиционните комисии, защото се състоят отъ многобройни длъжностни лица, а наименованието на длъжностите у насъ се мѣни често, ще се създадатъ редъ спънки въ време на мобилизация и ще става пужда, може би, отъ чести изменения на закона. За да не става това, възприе се, щото съставът на реквизиционните комисии да бъде определенъ въ правилника за прилагането на закона. Азъ бѣхъ готовъ, ако се иска, да се вмъкне съставът на комисии и въ самия законъ, но парламентарната комисия тази заранъ възприе същото гледище, намѣри, че е неудобно да се определя съставът на комисии въ закона и че е по-добре това да стане въ правилника, при една моя декларация предъ Народното събрание, кои ще бъдатъ длъжностните лица въ тѣзи комисии.

Азъ съмъ готовъ, г-да, да ви прочета приблизителния съставъ на реквизиционните комисии, длъжностните лица, които ще влизатъ въ тѣхъ, споредъ правилника. (Чете)

„Съставът на Главната реквизиционна комисия сж два:

1. Въ мирно време: председател — главният интендантъ при Министерството на войната, подпредседател — единъ старши офицеръ отъ главното интенданство, и членове: отъ Министерството на финансите — началникът на отдела за бюджета и отчетността, отъ Министерството на вътрешните работи и народното здраве — началникът на Административното отделение, отъ Министерството на земеделието — директорът на земеделието, отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда: директорът на търговията, директорът на статистиката или неговиятъ помощникъ и директорът на Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, отъ Министерството на железниците — главният директор на железниците; единъ представител на Българската земеделска и кооперативна банка измежду началниците на отделенията или директорът на Софийския клонъ и юрисконсултът при Министерството на войната.

Единъ офицеръ съ интендантско образование изпълнява длъжността на постояненъ секретаръ на Главната реквизиционна комисия.

Въ изключителни случаи, съ съгласието на министра на войната, вмѣсто изброените по-горе длъжностни лица, членове на Главната реквизиционна комисия, могат да участвуват въ заседанията на комисията тѣхните замѣстници.

За бележка. Министърът на войната може да назначава и вещи лица за членове въ Главната реквизиционна комисия.

2. Въ военно време: председателъ и подпредседателъ — висши офицери, и петъ члена, отъ които единиятъ е финансовъ делегатъ, другиятъ — юриконсултъ, и по единъ висшъ чиновникъ отъ Министерството на земедѣлието, Българската земедѣлска и кооперативна банка и Министерството на търговията, промишлеността и труда — всички опредѣлени още отъ мирно време отъ Шаба на войската. Замѣстването на горните лица става отъ директора на снабдяването въ съгласие съ съответните министри.

За секретаръ на комисията се назначава офицеръ, по възможностъ съ интендантско образование.

Областните реквизиционни комисии иматъ съставъ:

1. Въ мирно време: председателъ — директорътъ на областта, подпредседателъ — помощникъ-интендантътъ на съответната дивизия или началника на военно окръжие, ако шабътъ на дивизията не е въ седалището на областта, и членове: областниятъ инспекторъ по земедѣлието, старшиятъ държавенъ адвокатъ, директорътъ на клона на Българската земедѣлска и кооперативна банка въ седалището на областта и областниятъ инспекторъ на труда, а за секретаръ — офицеръ, назначенъ отъ началника на съответната дивизионна областъ.

2. Въ военно време: председателъ — областниятъ директоръ, подпредседателъ — старши офицеръ, назначенъ отъ началника на дивизионната областъ, и членове: областниятъ инспекторъ на земедѣлието, старши държавенъ адвокатъ, а ако нѣма такъвъ — юристъ, назначенъ отъ директора на снабдяването, директорътъ на клона на Българската земедѣлска и кооперативна банка въ седалището на областта и областниятъ данъченъ началникъ, а секретаръ — младши офицеръ, назначенъ отъ началника на дивизионната областъ.

Съставъ на околийските реквизиционни комисии:

За мирно и военно време: председателъ — околийскиятъ управителъ, и членове: районниятъ началникъ отъ съответното военно окръжие въ околийските центрове, където нѣма войскава частъ, или единъ офицеръ, назначенъ отъ началника на дивизионната областъ, ако въ околийския центъръ има войскава частъ, данъчниятъ началникъ, директорътъ на клона на Българската земедѣлска и кооперативна банка въ седалището на околията и околийскиятъ агрономъ. Секретарската длъжностъ въ тѣзи комисии се изпълнява отъ секретаря на околийското управление.

Съставъ на градските реквизиционни комисии:

За мирно и военно време: председателъ — кметътъ на града или натоварения отъ него помощникъ-кметъ и членове: единъ офицеръ, назначенъ отъ началника на дивизионната областъ, юриконсултътъ на общината или назначениятъ отъ кмета неговъ помощникъ, градскиятъ данъченъ началникъ и единъ общински съветникъ.

Изпълнителни комисии:

Съставътъ на селските и градски изпълнителни комисии е:

Кметътъ или намѣстникъ-кметътъ, главниятъ учителъ, или учителка отъ мѣстното училище и старшиятъ мѣстенъ свещеникъ при секретаръ — секретаря на общината.

Това сѣ, г-да, съставитъ на реквизиционните комисии, които ще бъдатъ опредѣлени въ съответния правилникъ. Сѣтамъ, че при това положение българските граждани ще знаятъ кой ще реквизира и кой ще отговаря за реквизицията.

Отзарана азъ сѣщо така заявихъ, че въ комисията, която ще изработва правилника, ще покана компетентните народни представители, които биха желали да съдействуватъ за изработването на тоя правилникъ.

Сега, г-да, бихъ молилъ да се изкажете по това, дали да се приеме тоя членъ така както е, а по съставитъ ще поговоримъ въ комисията, която ще изработва правилника.

Обаждатъ се: По-добре е така.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Да се отбележатъ съставитъ така, както ги прочете г. министърътъ.

Стойчо Мошановъ: Като ръководство ще се отбележатъ само.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 15. Тия отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 15, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Иванъ Пастуховъ: Като се има предвидъ декларацията на г-нъ министра.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: То се разбира.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Обясненията на г. военния министъръ ще се иматъ предъ видъ при изработването на правилника.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 16. Главната реквизиционна комисия може да нареди, при нужда, създаването въ голѣмитъ населени мѣста, както и въ мѣста, които се намиратъ до важни желѣзопѣтни гари и производителни райони, необходимия брой специални изпълнителни комисии.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 16. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 16, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 17. Главната реквизиционна комисия въ мирно време се числи къмъ Главното интендантство при Министерството на войната, а въ военно време, едновременно съ мобилизирането си, съгласно щатове, съ заповѣдъ на министра на войната се прилага къмъ съответното държавно учреждение.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 17. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 17, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 18. За всички реквизиционни комисии, изпълнителни органи и съдебни секции, още отъ мирно време въ Главното интендантство при Министерството на войната се съставятъ мобилизационни планове, въ които сѣ указани: устройството, разпредѣлението на службите и попълването имъ съ личенъ съставъ.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 18. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 18, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Б. Въ театъра на военните действия

Чл. 19. Всички реквизиционни органи, които се намиратъ въ театъра на военните действия, се подчиняватъ на Главнокомандувания действащата войска.

Службата на Главната реквизиционна комисия въ театъра на военните действия се изпълнява отъ Главното интендантство при Главното командуване на Шаба на действащата войска.

Въ завладяните територии се създаватъ, съ заповѣдъ на Главнокомандувания на действащата войска, всички реквизиционни органи, предвидени за вътрешността на държавата, освенъ Главната реквизиционна комисия.

Въ третата алинея, вмѣсто думитъ „реквизиционни органи“, комисията поставя думитъ „органи за извършване на реквизицията и съдебните секции.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 19. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 19, както се докладва, съ направеното отъ комисията измѣнение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 20. Когато въ нѣкое населено мѣсто нѣма реквизиционни органи, а нуждата отъ реквизиране е належаща, командирътъ на войсковата частъ или началникътъ на

учреждението, който действа на това място, възлага реквизирането на назначена от него комисия в състав: две военни лица и един представител на местната общинска власт, ако няма такъв — двама грамотни местни жители.

Комисията завършва реквизирането съгласно този закон и правилника за прилагането му.

Вместо „завършва“, в последната алинея, да се чете „извършва“ — печатна грешка.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 20. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„ОТДЕЛЪ II.

Съдебни разпоредения

„Глава I.

Съдебни секции

Чл. 21. Всички спорове от публично-правно естество в връзка с реквизицията, които биха възникнали между населението, общините, реквизиционните комисии и изпълнителните органи, се разрешават окончателно от Главната реквизиционна комисия. Нейните решения не подлежат на обжалване.

Кои спорове могат да се отнасят от поменатите по-горе органи или заинтересувана страна за разрешение направо на Главната реквизиционна комисия се определят в правилника за прилагане този закон.

Главната реквизиционна комисия се произнася окончателно по спорове за оценките на реквизираните предмети, услуги и др., които не са предвидени в ценоразписа на Главната реквизиционна комисия или чиято цена не са нормирани от друго законно установено учреждение, в случаите, когато общата стойност на такива реквизирани предмети надвишава предъла, предвиден в правилника за прилагане на този закон. В всички останали случаи за същото окончателно се решава от областната реквизиционна комисия.

Главната реквизиционна комисия сама извършва преглед на своите решения и на влезлите в законна сила решения на областните реквизиционни комисии в случаите предвидени в закона за гражданското съдопроизводство.

Безъ измѣнение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 21. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

Чл. 22. Всички спорове от частно-правно естество, които биха възникнали в връзка с реквизицията, се решават от съдебните секции при областните и Главната реквизиционна комисия, по повод дадена молба, с нужното число преписи, необходими за връчване на заинтересуваните лица.

Заинтересуваните лица могат да направят възраженията си, да посочат и представят доказателствата си в седмодневен срок от съобщаването им по реда на закона за гражданското съдопроизводство.

Съдебните секции събират доказателствата чрез областните съдилища, според закона за гражданското съдопроизводство, по реда на извършване на делегации.

При разглеждане на дѣлата, заинтересуваните не се призовават, но се изслушват, ако се явят в заседанието.

За деня на разглеждане на дѣлата се прави обявление, което най-малко десет дни преди разглеждането се обявява в „Държавен вестник“ и се залепя в помещението на съдебната секция.

Решенията на съдебната секция се издават според закона за гражданското съдопроизводство.

Решенията на съдебните секции при областните реквизиционни комисии са окончателни и не подлежат на обжалване, ако присъденото съ тях не надминава 50.000 л.

Останалите техни решения могат да се обжалват в двуседмичен срок от деня на съобщаването им пред съдебната секция при Главната реквизиционна комисия,

която решава окончателно и чието решение не подлежи на обжалване.

Безъ измѣнение.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Христо Мирски.

Христо Мирски: Само едно обяснение ще искамъ. По-неже, съгласно алинея четвърта на този членъ, се допуска, когато се явяват страните при разглеждане на дѣлата, да бъдат изслушани, искамъ да зная, ще се допуска ли да бъдат представявани чрезъ повѣреници, адвокати, или няма да се допуска? Да се даде едно обяснение: ще се допустнат ли адвокати, представители на лицата, които са заинтересувани? Напр., единъ беднякъ самъ не може да даде обяснение. Ще се допуска ли адвокатъ да даде обяснения, вместо него?

Министър генералъ Теодосий Даскалов: Смятамъ, че трѣбва да се допускатъ адвокати.

Докладчик Йосиф Разсуканов: И комисията е на мнение, че трѣбва да се допускатъ адвокати.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 22. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

Чл. 23. Съдебната секция при Главната реквизиционна комисия има състав: председател — член или прокурор при Върховния касационен съдъ или Върховния административен съдъ или подпредседател на апелативен съдъ и членове: членове или замѣстникъ прокурори при апелативен съдъ. Тя заседава в състав: председател и двама членове.

Съдебните секции при областните реквизиционни комисии иматъ състав: председател — подпредседател на областен съдъ и членове: членове или замѣстникъ прокурори при областните съдилища. Тя заседава в състав: председател и двама членове.

Прегледъ на влезлите в законна сила решения, издадени от съдебните секции при реквизиционните комисии, се допуска и извършва за случаите и по реда, предвидени в закона за гражданското съдопроизводство.

Безъ измѣнение.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 23. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Глава II.

Наказателни разпоредения.

Чл. 24. Който откаже да предаде своите или находящи се в негово владение или пазене имущества за реквизиране, или да извърши действия възложени му от органите за извършване на реквизицията въз основа на този законъ, се наказва с тъмничен затвор и с глоба от 500 до 10.000 л.

Когато при отказването му е употребена сила или заплашване спрямо органите за извършване на реквизицията — наказанието е тъмничен затвор не по-малко от една година и с глоба от 2.000 до 20.000 л.

Вториятъ съюзъ „с“ в първата и втората алинея на този членъ се изхвърля.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване чл. 24. Тъзи от г-да народните представители, които приемат чл. 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

Чл. 25. Който откаже да даде исканите му от органите за извършване на реквизицията сведения в определен срокъ или даде невѣрни сведения се наказва с глоба от 200 до 5.000 л.

Когато това е извършено от органъ на властта — наказанието е тъмничен затвор и глоба от 1.000 до 10.000 л.

Същото наказание се налага и на отчетниците, които в определения имъ срокъ не представят по надлежния

редът отчетните си книжа, както и на онѣзи длъжностни лица, които по небрежност не сж спазили предписанията относно представяне документитѣ за заплащане реквизираното или за оформяване на реквизицията“.

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 25. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ чл. 25, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: Г-да народни представители! Следъ станалитѣ разисквания въ комисията по чл. 26, за да се вмъкнатъ и непредвидени въ проекта престѣпления, комисията прие окончателно следната редакция: (Чете)

„Чл. 26. Който укрне, унищожи, повреди, замѣни или отчужди по какъвто и да е начинъ имущества и други, подлежащи на реквизиция, намиращи се въ негово владение или пазене, съ цель да не бѣдатъ реквизирани, или извърши това следъ като му е съобщено, че се реквизируютъ, както и органъ за извършване на реквизиция, който приеме повредени или замѣнени имущества и други вече реквизираны или повреди и замѣни такива, се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ до 10 години или глоба отъ 1.000 до 100.000 л. или и дветѣ наказания едновременно“.

Следъ думата „повреди“ се прие въ комисията да се прибави думата „подмѣни“, обаче юриститѣ казаха, че трѣбва да се каже „замѣни“. Освенъ това, затворътъ „до 5 години“ става „до 10 години“. Така че, новото въ този членъ е, че се предвижда наказание и за органитѣ, които извършватъ самата реквизиция.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 26. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ на второ четене чл. 26, съ измѣненията и допълненията, направени отъ комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 27. Длъжностно лице, което извърши реквизиция не по реда, предвиденъ въ този законъ, или не изпълни дадения му нарядъ въ опредѣления срокъ безъ уважителни причини, а също така реквизира имущества и др., които не сж нуждни за войската и населението се наказва съ тъмниченъ затворъ и съ глоба отъ 100 до 5.000 л.“

Вториятъ съюзъ „съ“ въ последния редъ се премахва.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Минчо Драндаревски.

Минчо Драндаревски: Г-да народни представители! Азъ смѣтамъ, че е много полезно къмъ чл. 27 да се прибавятъ думитѣ: „и което фаворизира при извършването на реквизицията“.

Христо Мирски: Нѣма такъвъ юридически терминъ „фаворизира“.

Минчо Драндаревски: Въ чл. 27 се казва: (Чете) „Длъжностно лице, което извърши реквизиция не по реда, предвиденъ въ този законъ, или не изпълни дадения му нарядъ въ опредѣления срокъ безъ уважителни причини...“ Има, обаче, лица — особено въ селскитѣ комисии се срѣща това — които правятъ фаворизация: отъ едни се взема за смѣтка на други — прави се фаворизация на близкитѣ семейства на членоветѣ на комисията за смѣтка на ония, които сж далечни. Въ миналитѣ две войни имаше много такива случаи. На много селяни добитъкътъ бѣше взетъ, макаръ тѣ да нѣмаха възможностъ да си купятъ другъ. Вземаше се, безъ да се държи смѣтка за материалното положение на тия, които притежаватъ такъвъ добитъкъ, който се търсѣше.

Азъ смѣтамъ, че въ чл. 27 трѣбва да се предвиди наказателна санкция за тия, които при извършването на реквизицията правятъ фаворизация.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Г-нъ Драндаревски! Както Ви е известно, правилникътъ изисква, всѣко едно предложение при второ четене да бѣде направено писмено. Азъ Ви моля да дадете предложението си писмено.

Минчо Драндаревски: Ако г-нъ докладчикътъ иска, да го формулира.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: Това, което предлага г-нъ Минчо Драндаревски, е излишно, защото самиятъ чл. 27 опредѣля, че реквизицията трѣбва да се извършва въ рамкитѣ на този законъ. Думата „фаворизация“ не е юридически терминъ за да я прибавяме въ закона.

Христо Мирски: Въ общия наказателенъ законъ е предвидено, че се наказватъ такива лица.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 27. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ чл. 27, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 28. Органи за извършване на реквизицията, които не водятъ или водятъ неправилно книгитѣ предвидени въ закона, правилникитѣ и наредбитѣ на Главната реквизиционна комисия, се наказватъ съ тъмниченъ затворъ съ глоба отъ 1.000 до 5.000 л.“

Вториятъ съюзъ „съ“ въ последния редъ се изхвърля.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 28. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ чл. 28, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 29. Виповниятъ въ престѣпленията, предвидени въ членове 24-ал. II и 26, може да бѣде лишенъ отъ правата, изброени въ чл. 30 отъ наказателния законъ и съдѣтъ може да постанови и конфискация на имущества, предметъ на престѣплението“.

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 29. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ чл. 29, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава III.

Подсждностъ.

„Чл. 30. Военнитѣ, приравненитѣ и милитаризираниѣ лица за престѣпни деяния, предвидени въ този законъ, се сждятъ, както въ мирно, така и въ военно време отъ военнитѣ сждилища.

Всички граждански лица—длъжностни или не — за престѣпни деяния, предвидени въ този законъ, въ мирно време се сждятъ отъ съответнитѣ граждански сждилища. Сждитѣ лица, за извършени престѣпления по службата имъ, а така също за всички престѣпни деяния по този законъ, се сждятъ въ военно време отъ военно-полевитѣ сждилища“.

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 30. Тѣзи отъ г-да народнитѣ представители, които приематъ чл. 30, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

Чл. 31. Наложениѣ по този законъ глоби се събиратъ по реда предвиденъ въ закона за събиране на прѣжитѣ данъци. Въ случай на несъстоятелностъ, глобата се замѣнява съ запиране или тъмниченъ затворъ по реда предвиденъ въ чл. 28 отъ наказателния законъ“.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: По този членъ, г-да народни представители, е постановено писмено предложение отъ народния представителъ г-нъ Христо Мирски, който предлага въ текста на този членъ думитѣ „запиране или“ да се заличатъ. По този начинъ остава глобата да се замѣнява съ тъмниченъ затворъ по реда, предвиденъ въ чл. 28 отъ наказателния законъ.

Има думата г-нъ Христо Мирски.

Христо Мирски: Г-да народни представители! Въ чл. 31 на законопроекта погрѣшно е поставена думата „запиране“. Този членъ ни препраша къмъ чл. 28 отъ наказателния законъ, който гласи: (Чете) „Глобата се налага въ размѣръ не по-малко отъ 25 л. и опредѣля се отдѣлно за всѣко лице. Въ присждата, която налага парична глоба,

трябва да е определено едновременно, въ случай, че не се внесе глобата, съ колко време лишението от свобода се тя замънява, като се пресметат за всеки 25 л. не повече от един ден тъмничен затвор, или запиране и като се има предвид, за какво е осъден виновният: за престъпление или нарушение". Когато е въпрос за замъняване глобата на лице, което е извършило престъпление, замънява се съ тъмничен затвор, а когато лицето е осъдено на глоба по нарушение, нашият наказателен закон предвижда по чл. 28 тази глоба за нарушение да бъде замънена съ запиране. И понеже, както е изложено въ този законопроект въ чл. 24 и последующите, и както се вижда въ чл. 30, се касае за престъпно деяние, а не за нарушение, умъстно е думата „запиране“ да се махне, а да остане, че всяка глоба се замънява съ тъмничен затвор.

Министъръ генералъ Теодосий Даскаловъ: Съгласенъ съмъ.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: Съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване предложението на г-нъ Христо Мирски, съ което е съгласенъ както г-нъ министърътъ на войната, така и г-нъ докладчикътъ, думитъ „запиране или“ да се заличатъ.

Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще поставя на гласуване чл. 31.

Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 31, както се докладва, и съ приетото предложение на г-нъ Мирски, да се заличатъ думитъ „запиране или“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„ОТДЪЛЪ III.

Последни разпореджания.

Чл. 32. Следъ прекратяване на реквизицията несвършенитъ дѣла отъ частно-правно естество се разрешаватъ отъ съдебната секция при Главната реквизиционна комисия, а дѣлата по престъпнитъ деяния се предаватъ по подсъдностъ на съответнитъ съдилища.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 32. Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 32, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 33. За прилагането на този законъ се издава правилникъ отъ Министерството на войната, утвърденъ съ указъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 33. Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 33, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Чл. 34. Този законъ отмѣнява закона за реквизицията отъ 23 февруарий 1894 г. и закона за квартирната повин-

ностъ отъ 16 февруарий 1885 година, както и всички закони, наредби и правилници, които му противоречатъ“.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване чл. 34. Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ чл. 34, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Законътъ за реквизицията е приетъ окончателно.

Минаваме къмъ следващата точка на дневния редъ — одобрение предложението за приемане завешанието на покойната Райна д-ръ Стефанъ Чернева.

Предложението е внесено отъ г-нъ министра на просвѣщенieto, който отсъствува поради болестъ. Поради това тази точка отъ дневния редъ не може да бъде разгледана.

Минаваме на следващата точка отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобрение решенията на прошетарната комисия, взети въ заседанието ѝ на 15 декемврий 1938 г.

Има думата докладчикътъ г-нъ Иванъ Воденичарски.

Ще се докладва пунктъ 6.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Г-да народни представители! Подадена е молба отъ Апа Цанкова Тинкова и Савка Цанкова Тинкова, по мъжъ Панайотова Дучева, и дветъ отъ гр. Пазарджикъ. Въ молбата си излагатъ, че тѣхниятъ наследодателъ, като касиеръ на районния комитетъ въ Пазарджикъ, е останалъ да дължи сумата 16.990 л. Той е съденъ и осъденъ да плати тази сума, заедно съ лихвитъ и разноснитъ. Просителкитъ молятъ да имъ се опростятъ само лихвитъ, съдебнитъ и дѣловоднитъ разноси. Разноснитъ сѫ на сума 2.106 л., а лихвитъ сѫ по изпълнителния листъ № 1768 отъ 26 юний 1936 г.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване пунктъ 6.

Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ пунктъ 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Понеже дневниятъ редъ е изчерпанъ, ще вдигнемъ заседанието. Следващото заседание ще бъде утре. Съ съгласието на правителството предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за откриване кредитъ въ размѣръ 600.000.000 л. отъ Българската земеделска и кооперативна банка на Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни.

Второ четене законопроектитъ:

2. За измѣнение и допълнение на членове 3 и 4 отъ наредбата-законъ за измѣнение и допълнение на бюджета на Министерството на народното просвѣщение за 1937-6 г.

3. За измѣнение и допълнение на закона за авторското право.

4. Одобрение предложението за одобрение решенията на прошетарната комисия, взети въ заседанието ѝ на 15 декемврий 1938 г. (Продължение).

Тъзи отъ г-да народните представители, които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 17 ч. 42 м.)

Подпредседателъ: **ДИМИТЪРЪ ПЕШЕВЪ**

Секретари:

{ **Д-РЪ НАЙДЕНЪ НАЙДЕНОВЪ**
САВА ПОПОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**